

A MTESZ SZEREPE ÉS FELADATAI A HAZAI TÁJÉKOZTATÁS KIALAKÍTÁSÁBAN

Philip Miklós

Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége

A MTESZ szerepe a tájékoztatásban

A szakmai tájékoztatás a tudományos és gyakorlati munka önálló része, mely a társadalmi munkamegosztás folytán alakul ki. Sajátos feladata, hogy ellássa az érdekelt szakembereket a tudományos kutatások, műszaki fejlesztési munkák, termelési tapasztalatok stb. eredményeiről szóló információkkal. A szakmai tájékoztatás jelentősége a tudományos műszaki forradalom korszakában mindinkább növekszik, annak egyik hajtóereje. Éppen ezért a MTESZ /Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége/ fontos feladatának tekinti, hogy társadalmi uton is segítse a szakmai tájékoztatás hatékonyságának növelését a forrástól a felhasználásig.

A tudományos egyesületek, a központi és területi szervezetek a szakmai tájékoztatásban közvetlenül is részt vesznek rendezvényekkel, kiadványokkal, bemutatóikkal és kiállításokkal. /Ezek programja kéthetenként megjelenik a MTESZ központi lapjában, a Műszaki Élet-ben./ A tagok száma közel 130 ezer, de az egyesületek hatóköre ennél sokkal szélesebb. A szakembereknek a MTESZ útján szerzett szakmai információi azonban az információáradatnak csak kis részét képviselik, bár ezek az információk - a MTESZ tagegyesületeinek sajátos felépítése folytán - az átlagosnál hatékonyabbak.

A MTESZ, mint a tagegyesületek szövetsége az egyesületek között koordinációs feladatokat lát el annak érdekében, hogy tevékenységük eredményeként létrejövő, illetve terjesztett információk szelektivitása, teljessége és időszerűsége a népgazdasági, vállalati érdekek-

nek és az egyéni érdeklődésnek megfelelően és aktivizálja a felhasználókat. Emellett feladatának tekinti azt is, hogy elősegítse olyan sajátos szervezetek létrehozását, melyeknek révén a szakemberek mindjobban megismerhetik a szakmai tájékoztatás összes hozzáférhető forrásait, módszereit, eszköztárát, mindezek fejlődési lehetőségeit, hogy mint az információk személyi - néha tárgyi - forrásai és felhasználói az információs folyamatban eredményesebben tevékenykedhessenek. Az egyesületek tagjai bármilyen formában is részesei a szakmai tájékoztatási folyamatoknak és rendszereknek, mind fokozottabban kell együttműködniük a szakmai tájékoztatás szakembereivel.

A szakmai tájékoztatás forrásai, módszerei /sok esetben eszközei is/ szakmánként, szintenként és a környezeti körülmények különbségei miatt eltérnek egymástól. A MTESZ bonyolult szervezete /szakmai egyesületek, központi és területi szervezetek stb./ alkalmas arra, hogy a szakmai tájékoztatással, mint tevékenységgel is az említett sajátosságoknak megfelelően foglalkozzék. Ehhez azonban az szükséges, hogy minden egyesület és területi szervezet létrehozza a szakmai tájékoztatási tevékenység társadalmi segítéséhez alkalmas szervezeteit. A legtöbb egyesületben, területi szervezetnél stb. a szakmai tájékoztatással, mint tevékenységgel már régebben is foglalkoztak és foglalkoznak ma is.

Történeti áttekintés

Az OMKDK alapításának 25. évfordulóján emlékeztek meg arról,* hogy a Magyar Mérnökök és Technikusok Szabad Szakszervezetében 1947. januárjában alakult meg a Műszaki Dokumentációs Központ, amelyik 1949-ben állami szervezetté vált. Ez a kezdeményezés az akkori idők társadalmi feltételeinek felelt meg. Az állami és társadalmi eszközökkel végezhető szakmai tájékoztatási feladatok közötti racionális munkamegosztás 25 évvel ezelőtt alakult ki, és ma is érvényben van. Ennek megfelelően a szakmai lapok többségét állami szerv adja ki, de jelentős részüket az egyesületek gondozzák, szerkesztik. A szakmai tájékoztatás más formáinak /könyvkiadás, műszaki propaganda stb./ társadalmi segítésére is mindig sokat tettek az egyesületek. Különösen sokat foglalkozott néhány egyesületünk a tájékoztatás eszközeinek /OPAKFI - Optikai, Akusztikai és Filmttechnikai Egyesület; PNYME - Papír- és Nyomdaipari Tudományos Egyesület stb./ gyártási és felhasználás technikai kérdéseivel.

A tudományos egyesületek fejlődésének története azt mutatja, hogy olyan időszakokban, amikor a tudományos műszaki fejlődés nagyobb ütemet követelt, a legaktívabb szakemberek felelősségüktől átvahva társadalmi úton szervezkedtek a szakmai haladás előmozdítására.

* NÉMETH Béla: Visszaemlékezés a magyar műszaki dokumentáció első éveire. TMT, = 21.k.8-9.sz. 1974.aug.-szept. p.537-542.
25 év a műszaki-tudományos tájékoztatás szolgálatában. Bp. OMKDK, 1974. 146 p.

Igy volt ez 100 évvel ezelőtt /erdészet, bányászat, földtan/, a fel-szabadulás után /könnyűipar, gépipar, műszeripar stb./ és ma is /szá-mítástechnika, szervezés-vezetés stb./.

Az 1948-ban megalakult MTESZ 1949-1950-ben közreműködött az Or-szágos Dokumentációs Központ /ODK/ létrehozásában és ennek tevékeny-ségében. Számos egyesületi munkabizottság működött közre az ODK irán-nyitása alatt az Egyetemes Tizedes Osztályozás magyar nyelvű rövidít-tett kiadása műszaki és természettudományi táblázatainak elkészítésé-ben.

1951-ben kezdett a MTESZ behatóbban foglalkozni a műszaki szak-könyvtárak kérdéseivel. Megszervezte az Országos Műszaki Könyvtárral /illetve annak elődjével, a Központi Technológiai Könyvtárral/ együtt a szakkönyvtárosok első munkaversenyét, részt vett és hallatta szavát az 1952. évi I. Országos Könyvtároskonferencián /akárcsak az 1956.évi II. Konferencián, majd az 1970. évi III. Konferencián/. 1953-ban két-napos szakkönyvtáros ankétot rendezett száznál több résztvevővel, és aktívan bekapcsolódott a Népművelési Minisztérium által szervezett könyvtári tanácsadó szerv, a Műszaki Könyvtárügyi Tanács munkájába.

A MTESZ keretében 1959-1960-ban alakított központi bizottságok /Műszaki Propaganda, Sajtó, Könyvkiadás, Műszaki Múzeum stb./ több javaslatot dolgoztak ki a műszaki propaganda helyzetének alapos fel-tárása és elemzése nyomán. Pellendítette a propaganda kérdéseivel va-ló foglalkozást a MTESZ és a moszkvai Műszaki Tudományos Propaganda Háza /MTPH/ közötti kapcsolat szorosabbra fűzése, kölcsönös tanul-mányutak és tapasztalatcsere szovjet szakértőkkel, végül pedig vándorkiállítás szervezése a szovjet és a magyar műszaki dokumentáció szervezetről, illetve a moszkvai MTPH széles körű műszaki propagan-da tevékenységéről.

A MTESZ V. Közgyűlése a következőkben foglalta tömören össze az egyesületeknek iparvállalatainkban folytatott munkája és a műszaki propaganda kapcsolatát, és jelölte meg a műszaki propaganda fejlesz-tésének alapvető gátját:

"Az egyesületek üzemi munkájának problematikája, amint erre más helyen már utaltunk, szorosan összefügg a műszaki propaganda egyéb vonatkozásaival. A műszaki propagandát sokan tévesen kizárólag társa-dalmi feladatnak tekintik, és ma is hiányoznak országunkban a műsza-ki propaganda megfelelő állami /vállalati/ szervei. Ha ezek a szer-vek pl. a Szovjetunióban működők /Állami Műszaki-Tudományos Bizott-ság, üzemi műszaki tájékoztatási osztályok stb./ mintájára nálunk is létrejönnek, a műszaki propagandával kapcsolatos társadalmi tevé-kenység sokkal jobban kibontakozna az üzemekben is."

A Közgyűlés felhívta a tudományos egyesületek és a Szövetség vez-etőségét arra, hogy szorgalmazza az állami és társadalmi szervekkel együttműködve a tudományos propaganda fejlesztését, a szakmai ismere-teknek minél szélesebb körben való terjesztését és közreműködést a munkások közötti műszaki ismeretterjesztésben, segítve a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat és a szakszervezetek e tevékenységét.

A Közgyűlés határozatainak végrehajtására a MTESZ Elnöksége elhatározta Műszaki és Propaganda Tanács létesítését és a Tanács keretében központi bizottságok szervezését /dokumentáció és tapasztalatcsere bizottság, filmbizottság, kiállítási bizottság, könyvbizottság, muzeum és technikatörténeti bizottság, sajtóbizottság/.

A Műszaki-Tudományos és Propaganda Tanács és a bizottságok nagy aktivitással kezdtek munkához. Megtörtént a feladatok és programok kitűzése, a munkatervek összeállítása, sőt már nem csekély eredményekről is számolhatott be a Tanács a MTESZ Elnökségének 1961. júniusi ülésén. A Tanács elsőrendű feladata volt a szakterületek gondozásának megszervezése a Szövetség tagegyesületeiben. Ezáltal lehetővé vált a műszaki propaganda kérdéseinek szélesebb társadalmi bázison való feldolgozása, számos érdeklődő szakembernek e munkába bevonása. Az Építőipari Tudományos Egyesület elsőnek alakította meg dokumentációs és tapasztalatcsere bizottságát, több más egyesületben szintén foglalkoztak a kérdéscsoporttal /Szilikátipari Tudományos Egyesület, Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület stb./.

A MTESZ Elnöksége az egyesületi bizottságoknak /vagy hasonló szervezeteknek/ azt a feladatot adta, hogy széles körű tevékenységet szervezzenek az egyesületekben tömörült érdeklődő szakemberek bevonásával és aktivizálásával; közvetlen munkakapcsolatokat építsenek ki a társ-egyesületek megfelelő bizottságaival és a központi bizottsággal; mérjék fel a műszaki propaganda adott részterületének helyzetét az egyesület profiljának megfelelő iparágban; tárják fel a tisztázatlan vagy megoldatlan elvi és szervezési kérdéseket, és készítsenek javaslatokat megoldásukra.

A Tanács egyik bizottsága - mely a dokumentációval és tapasztalatcserevel foglalkozott - a következő célokat tűzte maga elé:

a műszaki dokumentáció és tapasztalatcsere fejlődését, valamint hasznosítását gátló akadályok, hibák és az élenjáró tapasztalatok és módszerek feltárása, elemzése az érdekelt állami szervek képviselőinek és a MTESZ társadalmi hálózatának bevonásával;

javaslatok kidolgozása a műszaki dokumentáció és tapasztalatcsere fejlesztésére a fenti elemzések alapján, figyelembe véve az egyes műszaki területek sajátosságait.

A Bizottság kidolgozta és javaslatban rögzítette a műszaki dokumentáció és könyvtárügy helyzetéről alkotott összefoglaló értékelését.

A Bizottság egyik munkabizottsága kiadvényt készített, amely ismertette az érdekelt szakemberek, könyvtárosok és dokumentalisták számára néhány szocialista állam konkrét tapasztalatait a dokumentáció elvi és szervezeti kérdéseinek megoldásában.

A Bizottság foglalkozott a dokumentáció hasznosításának vizsgálatával. A Terminológiai Munkabizottság felülvizsgálta a könyvtári és dokumentációs szakkifejezéseket rendszerező MSZ 2155 szabvány idevágó tételeit, javaslatot készített a szabványban nem szereplő fogalmak meghatározására, a szabvány szükséges módosításaira, kiegészítésére, illetve átdolgozására.

Az írásbeli propaganda és a szóbeli tájékoztatás szoros kapcsolatának jegyében - előadásorozatot rendezett a dokumentáció és tapasztalatcsere főbb kérdéseinek széles körű nyilvánosság előtt történő megvitatása céljából. Az előadások keretében a műszaki propaganda vállalati szerveinek legcélszerűbb kialakítási formájával a dokumentációs szolgáltatások hasznosításával és a tapasztalatcsere módszereivel foglalkozott.

Rendszeresen figyelemmel kísérte a dokumentáció és tapasztalatcsere nemzetközi vonatkozásait.

A Bizottság szólt mind a műszaki szakkönyvtárosokhoz és dokumentalistákhoz, mind pedig a műszaki értelmiségi dolgozók széles tömegéhez annak érdekében, hogy a műszakiak és a könyvtárosok jobban megértsek egymás nyelvét, feladatait, problémáit. Segítsék a műszaki feladatok megoldásán munkálkodó szakemberek és a műszaki irodalom terjesztésével foglalkozó szakemberek szoros együttműködését a tudományos kutatás és az ipari termelés előtt álló feladatok eredményes megoldása érdekében.

A MTESZ központi bizottságokban, így pl. a Műszaki Tudományos és Propaganda Tanácsban folyó egyesületszerű tevékenység vizsgálatára a Szövetség Elnöksége 1967-ben bizottságot küldött ki, mely javasolta, hogy az interdiszciplináris profilu, egyesületszerű tevékenységet folytató és egyben koordinációs feladatokat is ellátó központi bizottságok társaságokká alakuljanak. A társaságokban a Szövetség tudományos egyesületeihez hasonló tevékenységet alakítsanak ki és szervezzék meg tagságukat.

A Tájékoztatási Tudományos Társaság

A Tájékoztatási Tudományos Társaság létrehozását lényeges társadalmi és gazdasági tényezők indokolták. A tájékoztatási intézményekben és a vállalatok tájékoztatási apparátusában dolgozó hozzávetőlegesen 3000 szakembernek társadalmi fóruma mindeddig nem volt. Egy szűkebb körű felmérés azt mutatta, hogy - az előbbieken kívül - a népgazdaság és az ipar különböző helyein is igen nagy az érdeklődés a szervezett tájékoztatási tevékenység iránt. Ez korántsem véletlen, hanem egyenes következménye volt gazdaságirányítási rendszerünk akkori metamorfózisának. Az információ értékének átrendeződése váltott ki nagyarányú érdeklődést. Ez magyarázta, hogy egyre intenzívebben fejlődött az az intézményi, vállalati bázis, mely a Társaság tevékenységére igényt tartott.

Fentieknek megfelelően a Társaság 1968. október 14-én alakult meg - ideiglenes vezetőséggel - azzal a céllal, hogy a tájékoztatás elméleti és gyakorlati kérdéseit - tájékoztatáselmélet, tájékoztatástechnika és metodika - tanulmányozza, a tájékoztatás fejlesztését társadalmi eszközökkel előmozdítsa és az eredményeket a Szövetség tudományos egyesületeivel karöltve széles körben ismertesse és alkalmazásukat elterjessze a tudományban és a népgazdaságban.

A szakmai tájékoztatás terén a tudományos-műszaki fejlődés követelményeinek - különösen nemzetközi kötelezettségeinknek - megfelelni csak úgy lehet, ha az állami erőfeszítésekkel együtt, társadalmi úton is szervezzük a műszaki és gazdasági szakemberek mind szélesebbé váló tömegeit, nem feledkezve meg arról, hogy a szakmai tájékoztatás a szakismeretfejlesztésnek része /a szakoktatás, a szakmai műveltség és fejlesztés stb. mellett/. A szakmai tájékoztatás javulásának külön gondja nyelvi helyzetünkől adódik. Az idegen nyelvű szakmai információk közvetlen megértése az idegen nyelvek elsajátítása útján talán kevesebb osztársadalmi munkát jelent, mint tömeges fordításuk. Ezért a nyelvoktatásra többet kellene áldozni.

A szakmai tájékoztatással foglalkozó szakemberek jól tudják, hogy legnehezebb az érdektelenséggel megbirkózni. Ha mindazon lehetőségek iránt igény volna, mellyel rendelkezünk, bizony sokkal meszebb tartanánk a szakmai tájékoztatás terén. Sokat segíthetne az igények felkeltésében tehát az, ha a felhasználók jobban ismernék lehetőségeiket. Ezért a szakmai tájékoztatással foglalkozó szakembereknek talán most még több energiát kellene fordítaniuk arra, hogy a felhasználókkal mélyebben megismertessék a meglévő szakmai tájékoztatási tevékenységeket és rendszereket. A MTESZ erre alkalmas lehet, mert ott találhatók a szakmai tájékoztatás iránt - feltehetően nemcsak a szóbeli tájékoztatás iránt - legérdeklődőbb szakemberek. Az igények felkeltése azonban nagyon bonyolult folyamat /ennek elemzésével most adósak maradunk/.

Egyesületszervezési tapasztalatok alapján úgy tűnik, hogy most már néhány ezer olyan szakembert - akikben a szakmai tájékoztatás ügye teremtene kohéziót - kellene összehozni ahhoz, hogy minőségi változás jöhessen létre a több mint 200 ezer fős szakembertömeg igényeiben is. Ez persze sok éves program a társadalmi munkában, de az erre fordított energiák menet közben is megtérülnek, kölcsönhatásba kerülnek azokkal az állami törekvésekkel, melyeket - különösen az utóbbi időben - a népgazdasági szakmai információs rendszer szervezése terén a különböző irányító, fő- és mellékprofilu tájékoztatási intézmények részéről tapasztalunk. A néhány ezer szakember között sok száz magasan képzett és tapasztalt tájékoztatási szakembernek is tevékenykednie kell /előadást tartani, rendezvényeket és munkabizottságokat szervezni, stb./, hogy közös alkotó munkában a vélemények kicserélése alapján az együttes munkában alakuljon ki a megfelelő társadalmi szervezettség. Minden egyesület tere lehet e munkának, de szükséges olyan bázis is, mely képes egyeztetni a különböző akciókat, mely saját állandó tevékenységével segíti az egyéni kezdeményezéseket. E bázissá gondoltuk fejleszteni a Tájékoztatói Tudományos Társaságot, mely arra is alkalmas, hogy képviselje a szakmai tájékoztatás terén a központi állami és társadalmi szervezeti kapcsolatokat.

A Társaság jelenlegi felépítése szakbizottságokra, az azokat összefogó szakosztályokra és területi bizottságokra tagozódik. A szakbizottságok speciális, a szakosztályok általános fogalmi szinten foglalkoznak a szakmai tájékoztatás problémáival. A területi bizottságok a szakbizottsági és szakosztályi strukturát tükrözik a terület adottságainak megfelelően. A szakosztályok nem töltik be a szakmai tájékoztatás teljes fogalmi spektrumát. Némely fogalom /prob-

léma, feladat, tevékenység, stb./ vonatkozásában kialakult a szervezet, másokat tekintve, csak kialakulóban van. Hogy képet adjunk a tevékenység jelenlegi irányáról, ismertetjük a Társaság szervezeti strukturájára vonatkozó koncepciót.

Az egyik szakosztály foglalkozik a tanácskozások /konferenciák, ankétok stb./ problémáival a következő szakbizottságok működésére építve:

funkcionális építészeti /együttműködve elsősorban az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesülettel/;

audio-vizuális technikai /együttműködve elsősorban az Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesülettel/;

szervezési /programok, publikációk, stb./;

szociológiai;

nyelvi kommunikáció;

tartalmi összefoglalás;

rendezvények összehangolása /Műszaki Hetek, Hónapok, stb./

Egy másik szakosztály foglalkozik a szakmai tájékoztatás írott dokumentumainak problémáival /kiadványok és más információhordozók szerint/. Ezen belül szakbizottságok alakultak kiadványok stb. szerkesztésére /együttműködve elsősorban a MTESZ Sajtóbizottságával/ és beszerzésére; kiadványok stb. előállítására /együttműködve elsősorban a Papir- és Nyomdaipari Tudományos Egyesülettel és az Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesülettel/; kiadványokkal kapcsolatos felhasználói igények vizsgálatára és szolgáltatások nyújtására; szakmai tájékoztatásra, mint az automatizált irányítási rendszer alrendszerére.

Szakosztály foglalkozik a szakmai tájékoztatás kiállításainak /bemutatóinak stb./ problémáival. Ennek a szakosztálynak kiállítások /bemutatók, muzeumok stb./ szervezésére, kiállítások stb. és termékek értékelésére /zsűrizésére/, kiállítások stb. technikai problémáinak megoldására létesültek szakbizottságai.

Szakosztály foglalkozik a tömegkommunikáció szakmai tájékoztatás tartalmával és formáival is. Ennek a szakosztálynak sajtó, rádió, tv, film /együttműködve az Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesülettel/, közművelődés intézményei számára vannak szakbizottságai.

A speciális szakmai tájékoztatási rendszerekkel foglalkozó szakosztálynak két szakbizottsága van: szabadalmi tájékoztatás és kutatásnyilvántartás.

A szakmai tájékoztatás oktatási problémáival foglalkozó szakosztály a következő szakbizottságok működésére épült: szakmai tájékoztatás tanfolyamai a felhasználók számára; nyelvtanítás pszichoaktív módszerei és informatika.

A Társaság vezető testületét a szakosztályok vezetői alkotják, kiegészülve azoknak a területi és egyesületi szervezeteknek a vezetőivel, amely szervezetek a szakmai tájékoztatást elég magas fogalmi szinten képviselik.

A Társaság működésének fejlesztésére 1972-ben a MTESZ VIII. Közgyűlése adott iránymutatást, legkésőbb két év múlva kell beszámolni a megtett utról. Reméljük, hogy addig a Társaság szervezeti fejlesztése eléri a szakmai tájékoztatási intézmények képviselőinek és a potenciális felhasználók széles körét.

E koncepció megvalósulására reményt ad az, hogy a Szövetség egyesületeiben, központi és területi szervezeteiben számos bizottság működik, mely a szakmai tájékoztatás valamely vonatkozásával rendszeresen foglalkozik.

A MTESZ Központi Titkársága Sajtóbizottságot működtet, a szaklapok szerkesztőbizottsági tagjainak száma több mint 300 fő;

a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság tömegkommunikációs bizottságot működtet;

az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület, a Gépipari Tudományos Egyesület, a Közlekedéstudományi Egyesület, a Magyar Elektrotechnikai Egyesület, a Magyar Élelmezéstudományi Tudományos Egyesület és a Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság filmbizottságot;

a Neumann János Számítógéptudományi Társaság terminológia és publikációs bizottságot;

az Energiagazdálkodási Tudományos Egyesület, a Híradástechnikai Egyesület és a Gépipari Tudományos Egyesület propaganda bizottságot;

a Közlekedéstudományi Egyesület dokumentációs és könyvtárbizottságot;

az Optikai, Akusztikai és Filmttechnikai Egyesület audio-vizuális klubot;

a Papír- és Nyomdaipari Tudományos Egyesület kiadói kört stb.

15 megyében és városi szervezetnél működnek tudományos tájékoztató bizottságok, ezek munkájának figyelemmel kísérése, közöttük a tapasztalatcsere megindítása már eddig is hasznot hajtott. A jövőben - a tapasztalatok gyorsabb terjedése érdekében is - az előadásos, az írott, a kiállítási és bemutató formákat egyaránt felhasználjuk.

A Szövetség és tagegyesületei több olyan fontos nemzetközi társadalmi szervezettel vannak kapcsolatban, melyek valamilyen vonatkozásban foglalkoznak a szakmai tájékoztatás kérdéseivel is. Az ENSZ IBI-ICCI /International Broadcast Institute - International Computation Centre/ kormányközi nemzetközi szervezet, a WFEO /World Federation for Engineering Organizations/ dokumentációs bizottsága, az IFIP IAG /International Federation for Information Processing - Ad-

ministrative Data Processing Group/ csoportja, az IEEE /Institute of Electrical and Electronics Engineers/ informatika csoportja, valamint a MTESZ-nek a szocialista országokban működő testvérszervezetei a-dottságaiknak megfelelő, hasznosítható tapasztalatokkal szolgálnak számunkra. Ezért a kapcsolatokat állandóan ápolni kell.

A MTESZ közvetlen feladatának tekinti a szakmai tájékoztatás terén a szervezeti fejlesztést, hogy a fentebb vázolt koncepcióknak megfelelően a társadalmi tevékenységet végző szervezeteknek olyan hálózata alakuljon ki, mely képes hatni az érdekelt szakemberek tudatára és szakmai tevékenységére.

PHILIP M.: A Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetségének feladatai a hazai szakmai tájékoztatás kialakításában

A hazai tudományos és műszaki egyesületek fejlődésének története azt mutatja, hogy olyan időszakban, amikor a tudományos műszaki fejlődés nagyobb ütemet követelt, a legaktívabb szakemberek felelősségük-től áthatva társadalmi uton szervezkedtek a szakmai haladás előmozdítására. Így volt ez 100 évvel ezelőtt, amikor az erdészet, bányászat, földtan indult rohamos fejlődésnek, a felszabadulás után, amikor a könnyűipar, gépipar, műszeripar stb. terén mutatkozott nagyobb fellendülés és ma, amikor a számítástechnika, szervezés, vezetés került a szakemberek érdeklődésének középpontjába.

Ezek a tudomány és technika fejlődését célzó társadalmi szervezetek mindig alapvető feladatuknak tekintették, hogy társadalmi uton is segítsék a szakmai tájékoztatás hatékonyságának növelését. Így a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége is közvetlenül 1948. évi megalakulása után azonnal tevékenyen közreműködött a magyar dokumentáció létrehozásában, foglalkozott a műszaki szakkönyvtárak kérdésével, sőt részt vett az ETO magyar nyelvű rövidített kiadása műszaki és természettudományi táblázatainak elkészítésében is.

A Szövetség a közvetlenül a felszabadulás után megkezdett munkát mind a mai napig töretlenül folytatja. Az elmúlt évtizedek alatt központi bizottságai nagymértékben segítettek a műszaki propaganda ügyét, illetve hajtották végre annak legkülönbözőbb részfeladatait. 1968-ban megalakult Tájékoztatói Tudományos Társasága pedig különböző szakosztályai segítségével a tájékoztatás elméleti és gyakorlati kérdéseit tanulmányozza, a tájékoztatás fejlesztését társadalmi eszközökkel igyekszik előmozdítani, az eredményeket pedig a Szövetség tudományos egyesületeivel karöltve széles körben ismerteti és alkalmazásukat a tudományban, technikában és népgazdaságban terjeszti.

PHILIP, M.: Tasks of the Federation of Technical and Scientific Societies in the establishment of scientific-technical information in Hungary

The history of the scientific and technical societies in Hungary illustrates that in a period when scientific and technical development requires bigger efforts the most active specialists - guided by their responsibility - organize themselves to promote progress. It so happened 100 years ago when forestry, mining, geology started their speedy development, and also after the liberation of Hungary in 1945 when rapid progress appeared in the fields of light industry, machine industry, precision engineering, and even today when computing science, organization and management are in the centre of interest.

Learned societies promoting scientific and technical development, regarded as their fundamental task to help to increase information efficiency. The Federation of Technical and Scientific Societies - just after its foundation in 1948 - actively participated in setting up documentation in Hungary, in solving problems of technical libraries and in editing the parts on science and technology of the Hungarian abridged edition of the Universal Decimal Classification.

These activities of the Federation have been continued uninterruptedly up to this time. During the past decades its central committees helped to develop technical propaganda. The Scientific Society of Information, established in 1968, with its specialized sections investigates theoretical and practical problems of information, strives to promote the development of information work. It disseminates - together with the other scientific societies of the Federation - the results on a large scale and takes care of their application in science, technology and national economy.

ФИЛИП, М.: Роль и задачи Федерации Научно-технических обществ в создании венгерской информационной системы

История развития венгерских научно-технических обществ показывает, что когда научно-технический прогресс потребовал большего темпа развития, то тогда самые активные специалисты, осознавая свою ответственность, организационным путем старались способствовать развитию. Так это было 100 лет тому назад, когда лесное хозяйство, горное дело, геология начались бурно развиваться; после освобождения, когда в области легкой промышленности, машиностроения, приборостроения и т.д. наблюдалось большое развитие и в настоящее время, когда вычислительная техника, организация и управление стоят в центре внимания специалистов.

Эти общественные организации, состоящие из специалистов и направленные на развитие науки и техники всегда считали одной из основных задач способствовать повышению эффективности научно-технической информации. Таким образом Федерация научно-технических обществ сразу после ее создания в 1948 г. активно участвовала в создании венгерской документации, занималась вопросами венгерских научно-технических библиотек, даже участвовала в подготовке научно-технических таблиц УДК для сокращенного ее издания на венгерском языке.

Федерация начатую сразу после освобождения работу продолжает до сих пор. В течение прошедших десятилетий центральные комиссии Федерации в большой степени помогали делу научно-технической пропаганды, выполняя самые разные частные задачи в ней. Информационное научное общество Федерации, созданное в 1968 г. при помощи своих разных групп занимается теоретическими и практическими вопросами информатики, с помощью общественных средств старается способствовать развитию информатики, о результатах - вместе с отдельными научными обществами Федерации - дает широкую информацию и старается распространить использование этих результатов в науке, технике и народном хозяйстве.

PHILIP, M.: Die Aufgaben des Verbandes der Technischen und Wissenschaftlichen Vereine im Ausbau der Fachinformation in Ungarn

Die Geschichte der Entwicklung der ungarischen technischen und wissenschaftlichen Vereine zeigt, dass in den Perioden, in denen die wissenschaftlich-technische Entwicklung ein erhöhtes Tempo forderte, die aktivsten Fachleute ihrer Verantwortung bewusst sich organisierten, um den Fortschritt in ihrem Fachgebiet zu fördern. So war es vor 100 Jahren als in Forstwirtschaft, Bergbau und Geologie eine stürmische Entwicklung eintrat und auch nach der Befreiung Ungarns in 1945, als die Leichtindustrie, Maschinenbauindustrie, Instrumentenbau usw. einen grösseren Aufschwung erfuhren. Dies geschieht heute wieder, als Rechentechnik, Organisations- und Leitungswissenschaft in den Mittelpunkt des Interesses der Fachleute gerückt sind.

Diese Vereine, welche die Entwicklung von Wissenschaft und Technik bezwecken, erachteten es schon immer als ihre grundlegende Aufgabe, die Effektivität der Fachinformationsarbeit zu unterstützen. So hat auch der Verband der Technischen und Wissenschaftlichen Vereine schon unmittelbar nach seiner Gründung in 1948 an der Schaffung der

ungarischen Dokumentation aktiv teilgenommen, sich mit Fragen der technischen Bibliotheken befasst und an der Ausarbeitung der technischen und naturwissenschaftlichen Tabellen der ungarischen Kurzausgabe der Dezimalklassifikation mitgewirkt.

Der Verband setzt die unmittelbar nach Ungarns Befreiung begonnene Arbeit seither ungebrochen fort. In den vergangenen Jahrzehnten haben die Zentralausschüsse des Verbandes die Sache der technischen Propaganda in grossem Masse gefördert und darin auch viele Teilaufgaben erfüllt. Die 1968 gebildete Wissenschaftliche Gesellschaft für Information studiert mit der Unterstützung ihrer verschiedenen Sektionen die theoretischen und praktischen Fragen der Information. Sie ist bemüht, die Entwicklung der Informationsarbeit zu fördern; sie erläutert die erzielten Ergebnisse im Einvernehmen mit den Vereinen des Verbandes und fördert deren Verwendung in Wissenschaft, Technik und Volkswirtschaft gleicherweise.